

Η εφαρμογή της Οικονομικής Ανάλυσης σε Υποθέσεις της Ε.Α.

Κέλλυ Μπενετάτου

Προϊσταμένη Α' Δ/σης Οικονομικής Τεκμηρίωσης

Παρουσίαση EPLO – 24 Φεβρουαρίου 2018

Οι απόψεις που εκτίθενται στην παρούσα είναι προσωπικές και δεν δεσμεύουν την Επιτροπή Ανταγωνισμού

- ❑ Ο **Ανταγωνισμός** είναι μία οικονομική έννοια που χαρακτηρίζει μία κατάσταση της αγοράς όπου η είσοδος σε αυτή είναι ελεύθερη και κάθε πωλητής προσπαθεί να αυξήσει τα κέρδη του προσφέροντας στους αγοραστές ένα καλύτερο συνδυασμό τιμής, ποιότητας και υπηρεσιών από αυτόν που προσφέρουν οι ανταγωνιστές του.
- ❑ Το Δίκαιο του Ελεύθερου Ανταγωνισμού εμπεριέχει οικονομικές έννοιες (οικονομική αποτελεσματικότητα, κόστος ευκαιρίας, πλεόνασμα καταναλωτή, κ.α.) και βασίζεται πάνω σε οικονομικά διδάγματα
 - ❑ => Διασύνδεση μεταξύ δικαίου και οικονομικών

Βασικά Οικονομικά Ζητήματα στις Υποθέσεις Δικαίου Ανταγωνισμού

3

- ❑ Ποια είναι η σχετική επηρεαζόμενη αγορά; -> ΟΡΙΟΘΕΤΗΣΗ
- ❑ Οι επιχειρήσεις κατέχουν οικονομική ισχύ (market power)?
- ❑ Υπάρχει δυνητικό ή πραγματικό αντί-ανταγωνιστικό αποτέλεσμα (ή αντικείμενο) στη σχετική αγορά;
 - ❑ εκμετάλλευση (απώλεια καταναλωτικού πλεονάσματος);
 - ❑ Κάθετες Συμφωνίες: ΚΤΜ, διακριτική τιμολόγηση
 - ❑ Κατάχρηση ΔΘ: υπερβολική τιμολόγηση
 - ❑ Αποκλεισμός (ποια είναι η πρακτική αποκλεισμού);
 - ❑ Κάθετες Συμφωνίες: αποκλειστικότητα
 - ❑ Κατάχρηση ΔΘ: άρνηση συναλλαγής / προμήθειας, διακριτική τιμολόγηση, tying
- ❑ Πιθανά οφέλη στην αποτελεσματικότητα (efficiency benefits);
- ❑ Εκτίμηση Ζημιών (damage estimates)

Σε ποιες υποθέσεις;

4

- ❑ Εφαρμογή οικονομικής ανάλυσης από Εθνικές Αρχές Ανταγωνισμού:
 - ❑ σχεδόν πάντα σε υποθέσεις μη καρτελικής φύσεως
 - ❑ (πιο) συχνά στην οριοθέτηση της σχετικής αγοράς
 - ❑ κάποιες στην ανάλυση των επιπτώσεων σε υποθέσεις συγκεντρώσεων
 - ❑ και σε υποθέσεις κάθετων συμπράξεων και ενίοτε ΚΔΘ
- ❑ Λόγοι που καθιστούν όχι και τόσο «ελκυστική» τη χρήση οικονομικών:
 - ❑ υψηλότερο διοικητικό και διαχειριστικό κόστος
 - ❑ νομική βεβαιότητα (legal certainty) vs case-by-case analysis
 - ❑ αποτρεπτικό αποτέλεσμα (deterrence) vs false negatives
 - ❑ συγκέντρωση οικονομικών δεδομένων

Σε ποιες υποθέσεις;

5

Per se Απαγορευμένες

Αντί-Ανταγωνιστικές Πρακτικές

Συμφωνίες που έχουν ως αντικείμενο τον περιορισμό του ανταγωνισμού είναι εκείνες οι οποίες είναι από τη φύση τους ικανές να περιορίσουν τον ανταγωνισμό.

Π.χ. Οριζόντιος Καθορισμός
Τιμών Μεταπώλησης –
κατανομής αγορών
Π.χ. Bid-rigging
Π.χ. ΚΔΘ -Επιβολή
αποκλειστικότητας -
Επιθετική Τιμολόγηση

Αντί-Ανταγωνιστικές Πρακτικές

**Που απαγορεύονται μόνο
εάν υπάρχει αντί-
ανταγωνιστικό
αποτέλεσμα στην αγορά**

Π.χ. Ορισμένες (όχι όλες)
συμφωνίες αποκλειστικής ή
επιλεκτικής διανομής
Π.χ. Ανταλλαγή
πληροφοριών

Κριτήρια Προτεραιοποίησης υποθέσεων – ΕΑ 616/2015

6

- ☐ Είδος / φύση παράβασης
- ☐ Είδη/Προϊόντα καίριας σημασίας
- ☐ Εμβέλεια – αντίκτυπος πρακτικής
- ☐ Αίτηση επιείκειας
- ☐ Αποδεικτική ισχύς – βαθμός πληρότητας των αποδεικτικών στοιχείων
- ☐ Σημασία νομικού ζητήματος – ασφάλειας δικαίου – συνεργασία
- ☐ Άλλοι Παράγοντες που κατατείνουν στη μη συνέχιση έρευνας της υπόθεσης (αρνητική μοριοδότηση)

Πλαίσιο της Οικονομικής Ανάλυσης

□ Οριοθέτηση Σχετικής Αγοράς

- Εκτίμηση Ελαστικοτήτων: Εκτίμηση της (ίδιας) ελαστικότητας (own elasticity) και των σταυροειδών ελαστικοτήτων (cross-elasticity) ζήτησης (π.χ. Η ίδια ελαστικότητα ζήτησης για την Coca Cola, σταυροειδής ελαστικότητα ως προς την Pepsi Cola).
- SSNIP test: Μία μονομερής αύξηση της τιμής 5%-10% θα ήταν επικερδής για έναν «υποθετικό μονοπωλητή» του προϊόντος X; Αν ναι τότε, το X είναι η σχετική μας αγορά, εάν όχι τότε το X δεν είναι η σχετική μας αγορά και θα πρέπει να προσθέσουμε το κοντινότερο υποκατάστατο προϊόν και να επαναλάβουμε την ίδια διαδικασία.
- "Critical loss" analysis: Η απαιτούμενη ποσοστιαία μείωση στη ζητούμενη ποσότητα ούτως ώστε ενδεχόμενη αύξηση της τιμής του A κατά 5-10% να μην έχει επίπτωση στα κέρδη (gross margin) της επιχείρησης A. Αν η πραγματική αναμενόμενη μείωση στη ζητούμενη ποσότητα είναι μεγαλύτερη από το ποσοστό του critical loss, πρέπει να προστεθούν προϊόντα στη σχετική αγορά.
- Price correlation tests: Εξετάζει κατά πόσο οι τιμές δύο υποτιθέμενων ανταγωνιστικών προϊόντων κινούνται/εξελισσονται μαζί διαχρονικά.
- Ανάλυση Συνολοκλήρωσης (Cointegration Analysis): Αν δύο προϊόντα είναι συνολοκληρωμένα (cointegrated), υπάρχει μια πραγματική ή διαρθρωτική σχέση μεταξύ τους, όπως όταν τα δύο προϊόντα θεωρούνται εναλλάξιμα ή στενά υποκατάστατα και, επομένως, η τιμή του ενός αποτελεί ισχυρό ανταγωνιστικό περιορισμό στην τιμή του άλλου

□ Αξιολόγηση Επιπτώσεων Συγκεντρώσεων

□ Δείκτες Βαθμού Συγκέντρωσης: HHI & CR_x

□ Οριζόντιες

A. Μονομερείς Επιπτώσεις

□ Συντελεστής Εκτροπής (diversion ratio): το μέρος της μειωμένης ζητούμενης ποσότητας του προϊόντος/υπηρεσίας μιας επιχείρησης λόγω αύξησης της τιμής του/της, που «μεταφέρεται» σε άλλη δραστηριοποιούμενη στην ίδια σχετική αγορά επιχείρηση

□ GUPPI και IPR

B. Συντονισμένα αποτελέσματα

□ CPPI (Coordinated Price Pressure Index): Απεικονίζει τις αυξητικές πιέσεις επί της τιμής ως αποτέλεσμα συντονισμού μεταξύ επιχειρήσεων (όχι συμφωνία, αλλά επιλογή συμπεριφοράς με την προσδοκία ότι η ίδια συμπεριφορά θα ακολουθηθεί και από τις ανταγωνίστριες).

□ Μη-Οριζόντιες

Γ. Κάθετες Επιπτώσεις

□ Αντισταθμιστική ισχύς: Εμπειρικές μετρήσεις με βάση τον Δείκτη Αγοραστικής Ισχύος (Buying Power Index – BPI) των Blair και Harrison (1993, 2010)

Δ. Διαγώνιες Επιπτώσεις (Conglomerate)

□ Αξιολόγηση Κάθετων Συμφωνιών (Περιορισμών)

□ Άρθρο 4 του Κανονισμού (ΕΥ) 330/2010: απαριθμεί τους περιορισμούς ιδιαίτερης σοβαρότητας που συνεπάγονται αποκλεισμό της όλης κάθετης συμφωνίας από το πεδίο εφαρμογής του κανονισμού απαλλαγής κατά κατηγορίες. Η ύπαρξη τέτοιου ιδιαίτερης σοβαρότητας περιορισμού σε συμφωνία δημιουργεί τεκμήριο ότι η συμφωνία εμπίπτει στο άρθρο 101 παράγραφος 1.

Δημιουργεί επίσης τεκμήριο ότι η συμφωνία είναι ελάχιστα πιθανόν να πληροί τις προϋποθέσεις του άρθρου 101 παράγραφος 3, οπότε δεν εφαρμόζεται η απαλλαγή κατά κατηγορία. Ωστόσο, οι επιχειρήσεις έχουν τη δυνατότητα να αποδείξουν την ύπαρξη θετικών συνεπειών για τον ανταγωνισμό βάσει του άρθρου 101 παράγραφος 3 σε μια συγκεκριμένη περίπτωση. Σε περίπτωση που οι επιχειρήσεις τεκμηριώσουν ότι η πιθανή βελτίωση της αποτελεσματικότητας προκύπτει από την εισαγωγή του ιδιαίτερης σοβαρότητας περιορισμού στη συμφωνία και αποδείξουν ότι γενικώς πληρούνται όλες οι προϋποθέσεις του άρθρου 101 παράγραφος 3, η Επιτροπή είναι υποχρεωμένη να αξιολογήσει πραγματικά τις ενδεχόμενες αρνητικές συνέπειες στον ανταγωνισμό προτού αποφανθεί οριστικά κατά πόσον πληρούνται οι προϋποθέσεις του άρθρου 101 παράγραφος 3 (28).

Μέθοδοι Οικονομικής Ανάλυσης

11

□ Οριζόντιες Συμφωνίες

- Οριζόντιες συμφωνίες που περιορίζουν τον ανταγωνισμό εξ αντικειμένου, είναι απίθανο να πληρούν τις προϋποθέσεις του άρθρου 101 παρ. 3 ΣΛΕΕ (και 1 παρ. 3 ν. 3959/2011).
- Από την άλλη πλευρά, οι συμφωνίες οριζόντιας συνεργασίας, όπως συμφωνίες έρευνας και ανάπτυξης, συμφωνίες παραγωγής (συμφωνίες υπεργολαβίας και εξειδίκευσης), συμφωνίες προμήθειας, συμφωνίες εμπορίας, συμφωνίες τυποποίησης, και η ανταλλαγή πληροφοριών μπορεί να οδηγήσουν σε οικονομικά οφέλη (ιδίως εάν συνδυάζουν συμπληρωματικές δραστηριότητες, δεξιότητες ή περιουσιακά στοιχεία). Μπορούν να είναι ένα μέσο για να επιμερισμού του κινδύνου, εξοικονόμηση κόστους, αύξηση των επενδύσεων, πηγή τεχνογνωσίας, ενίσχυση της ποιότητας και ποικιλίας των προϊόντων και ταχύτερης προώθηση της καινοτομίας, και εξετάζονται με την παραπάνω βάση.
- Σύμφωνα με το άρθρο 101 παρ. 3 ΣΛΕΕ και το άρθρο 1 παρ. 3 ν. 3959/2011, εάν μια συμφωνία είναι περιοριστική για τον ανταγωνισμό, αξιολογείται κατά πόσον μια συμφωνία μεταξύ επιχειρήσεων είναι σε θέση να επηρεάσει το εμπόριο μεταξύ χωρών της ΕΕ, έχει αντιανταγωνιστικό αντικείμενο ή πραγματικά ή δυνητικά αντιανταγωνιστικά αποτελέσματα.

□ Αξιολόγηση Πρακτικών Κατάχρησης Δεσπόζουσας Θέσης

□ 1. (PRICING) Εκμεταλλευτικές Συμπεριφορές (Exploitative and Discriminatory Conduct)

- Test της Βλάβης στον Καταναλωτή (consumer harm test)

□ 2. (PRICING) Συμπεριφορές Αποκλεισμού (Exclusionary Abuses)

- “Profit sacrifice” τεστ
- “No economic sense” τεστ

□ Το τεστ του εξίσου αποτελεσματικού ανταγωνιστή (as efficient competitor): Με βάση το AEC διαπιστώνεται η τιμή στην οποία ένας ανταγωνιστής εξίσου αποτελεσματικός με τη ΔΕ θα ήταν αναγκασμένος να πωλεί τα προϊόντα του, ώστε να καλύψει τη ζημία που θα υποστεί ο πελάτης λόγω της απώλειας των εκπτώσεων τις οποίες χορηγεί η δεσπόζουσα επιχείρηση.

- Το τεστ [μπορεί να] αφορά τιμολογιακές πρακτικές δεσποζουσών επιχειρήσεων όπως την επιθετική τιμολόγηση (τιμολόγηση κάτω του κόστους) ή τη συμπίεση των περιθωρίων κέρδους, δηλαδή πρακτικές σε ειδικές δυναμικές αγορές (πχ τηλεπικοινωνίες, ενέργεια) οι οποίες, ως εκ της φύσεώς τους, συνδέονται στενά με τη διάρθρωση του κόστους για την οικεία επιχείρηση.

ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑΤΑ: ΧΡΗΣΗ ΔΙΑΦΟΡΩΝ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ ΤΕΣΤ ΣΕ ΥΠΟΘΕΣΕΙΣ ΤΗΣ ΕΑ

13

ΤΕΣΤ	ΟΡΙΟΘΕΤΗΣΗ ΤΗΣ ΑΓΟΡΑΣ				ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΣΥΝΠΕΡΙΦΟΡΩΝ / ΕΠΙΠΤΩΣΕΩΝ				eu14
	ΕΚΤΙΜΗΣΗ ΕΛΑΣΤΙΚΟΤΗΤΩΝ	SSNIP/CRITICAL LOSS	ΑΝΑΛΥΣΗ ΣΥΝΟΛΟΚΛΗΡΩΣΗΣ	PRICE CORRELATION	ΔΕΙΚΤΗΣ ΑΓΟΡΑΣΤΙΚΗΣ ΙΣΧΥΟΣ (BPI)	ΜΟΝΟΜΕΡΙΕΣ ΕΠΙΠΤΩΣΕΙΣ (Diversion ratios/ GUPPI/ IPR/CPPI)	ΕΞΙΣΟΥ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΙΚΟΥ ΑΝΤΑΓΩΝΙΣΤΗ (AS EFFICIENT COMPETITOR)	ΕΚΤΙΜΗΣΗ ΑΠΟΤΕΣΜΑΤΩΝ ΣΤΗΝ ΑΓΟΡΑ	
ΕΦΑΡΜΟΓΗ	• ΣΥΓΚ. ΔΕΛΤΑ-ΜΕΒΓΑΛ (515/VI/2011) • ΣΥΓΚ. ΚΡΑΤΙΚΑ ΛΑΧΕΙΑ-ΟΠΑΠ (573/VII/2013) • PROCTER & GAMBLE (581/VII/2013) • ΑΘΗΝΑΪΚΗ ΖΥΘΟΠΟΪΑ (590/2014) • COLGATE-PALMOLIVE (640/2015)	• ΣΥΓΚ. ΔΕΛΤΑ-ΜΕΒΓΑΛ (515/VI/2011) • ΣΥΓΚ. ΚΡΑΤΙΚΑ ΛΑΧΕΙΑ-ΟΠΑΠ (573/VII/2013) • ΤΣΑΚΙΡΗΣ ΚΑΤΑ ΤASTY (520/VI/2011)	• ΣΥΓΚ. ΔΕΛΤΑ-ΜΕΒΓΑΛ (515/VI/2011) • ΣΥΓΚ. ΚΡΑΤΙΚΑ ΛΑΧΕΙΑ-ΟΠΑΠ (573/VII/2013) • ΤΣΑΚΙΡΗΣ ΚΑΤΑ ΤASTY (520/VI/2011)	• ΣΥΓΚ. ΔΕΛΤΑ-ΜΕΒΓΑΛ (515/VI/2011) • ΣΥΓΚ. ΚΡΑΤΙΚΑ ΛΑΧΕΙΑ-ΟΠΑΠ (573/VII/2013) • ΤΣΑΚΙΡΗΣ ΚΑΤΑ ΤASTY (520/VI/2011)	• ΣΥΓΚ. ΔΕΛΤΑ-ΜΕΒΓΑΛ (515/VI/2011)	• ΣΥΓΚ. ΠΕΙΡΑΙΩΣ ΚΑΙ 3 ΚΥΠΡΙΑΚΩΝ ΤΡΑΠΕΖΩΝ (574/VII/2013)	• ΤΣΑΚΙΡΗΣ ΚΑΤΑ ΤASTY (520/VI/2011) • ΑΘΗΝΑΪΚΗ ΖΥΘΟΠΟΪΑ (590/2014)	• COLGATE-PALMOLIVE (640/2015)	

Slide 13

eu14

νομίζω και στη ΜΥΘΟΣ / ΦΙΞ ΣΥΓΚΕΝΤΡΩΣΗ ΕΓΙΝΕ GUPPI
user, 2/27/2018

Σχετικές Αποφάσεις ΕΑ και ΔΕΑ

14

■ **Απόφαση ΕΑ ΤΣΑΚΙΡΗΣ ΚΑΤΑ ΤASTY (520/VI/2011):** σχετικά με τις καταγγελίες της εταιρίας ΤΣΑΚΙΡΗΣ κατά ΤASTY για παραβάσεις των άρθρων 1 και 2 του ν.703/77, καθώς και των άρθρων 101 και 102 ΣΛΕΕ στην αγορά των αλμυρών σνακς. Η καταχρηστική συμπεριφορά της ΤASTY μέσω πολλαπλών πρακτικών και μεθόδων στο πλαίσιο μιας ενιαίας και μακρόχρονης στρατηγικής αποκλεισμού των ανταγωνιστών της, καθώς και περιορισμού των δυνατοτήτων ανάπτυξής τους, από το πλέον σημαντικό κανάλι διανομής των μικρών σημείων πώλησης (περίπτερα, καταστήματα ψιλικών, φούρνοι, μίνι-μάρκετ κ.αλ.

■ Οικονομική ανάλυση αναφορικά με την οριοθέτηση της σχετικής προϊόντικής αγοράς: Αλμυρά σνακς (σνακ από πατάτα και παράγωγά της, γαριδοειδή και από καλαμπόκι) [άποψη ΕΑ] ή τουλάχιστον savory snacks (αλμυρά σνακς και ξηροί καρποί και σνάκς από αλεύρι) [άποψη ΤASTY] και σε ποιο επίπεδο/κανάλι (χονδρικής/λιανικής/μικρά σημεία πώλησης, ...).

■ Οικονομικά τεστ που διενεργήθηκαν επικουρικά με τα ποιοτικά χαρακτηριστικά:

- SSNIP test (αύξηση τιμής – cellophane fallacy)
- Critical loss analysis (απώλεια πωλήσεων)
- Price correlation analysis (σύγκριση και συσχέτιση χρονοσειρών τιμών)
- Cointegration analysis (συνολοκλήρωση χρονοσειρών)

■ Οικονομική ανάλυση από ΤASTY: τεστ του εξίσου αποτελεσματικού ανταγωνιστή – Αντίκρουση από ΕΑ

Σχετικές Αποφάσεις ΕΑ και ΔΕΑ

15

- **ΑΠΟΦΑΣΗ ΔΕΑ 869/2013:** απορρίπτει την προσφυγή Tasty και επικυρώνει απόφαση Ε.Α. ως προς όλες τις επιμέρους παραβατικές πρακτικές (6 συνολικά). Συγκεκριμένα κατέληξε:
 - Οριοθέτηση της σχετικής προϊόντικής αγοράς (σκ.38): Αλμυρά σνακς στο κανάλι των μικρών σημείων πώλησης(έλαβε υπόψη του το σύνολο του φακέλου, αλλά κυρίως βάσει ποιοτικών χαρακτηριστικών)
 - Παράβαση ΔΘ: Δεν είναι αναγκαίο να αποδειχτεί το αποτέλεσμα περιορισμού του ανταγωνισμού στην οικεία αγορά, αρκεί να αποδειχθεί ότι κατατείνει να περιορίσει τον ανταγωνισμό ή, ότι είναι ικανή ή μπορεί να έχει ένα τέτοιο αποτέλεσμα (σκ.35, 39,40)

Σχετικές Αποφάσεις ΕΑ και ΔΕΑ

16

- **Απόφαση ΕΑ PROCTER & GAMBLE (581/VII/2013):** σχετικά με αυτεπάγγελτη έρευνα για παραβάσεις των άρθρων 2 του ν. 3959/2011 και 102 ΣΛΕΕ με την παροχή καταχρηστικών εκπτώσεων στόχου και τελών πρόσβασης έναντι υπέρμετρης δέσμευσης στο ράφι, κατά κατάχρηση της δεσπόζουσας θέσης την οποία έχει στη σχετική αγορά καθώς και τα άρθρα 1 του ν. 3959/2011 και 101 ΣΛΕΕ περί απαγορευμένων συμφωνιών, με την παροχή τελών πρόσβασης έναντι υπέρμετρης δέσμευσης στο ράφι
 - Οικονομική ανάλυση αναφορικά με την οριοθέτηση της σχετικής προϊόντικής αγοράς από ΕΑ: Επώνυμα προϊόντα στην ίδια αγορά με τα προϊόντα Ιδιωτικής Ετικέτας; Ναι, ωστόσο τα συμπεράσματα μη ασφαλή - ενδείξεις ότι, ως ένα βαθμό, οι τιμές επώνυμων και ιδιωτικής ετικέτας προϊόντων αλληλοεπηρεάζονται (λήφθηκε υπόψη το ευνοϊκότερο σενάριο για PROCTER/ GAMBLE, καθώς ούτως ή άλλως κατείχε ΔΘ)
 - Οικονομικά τεστ που διενεργήθηκαν επικουρικά με τα ποιοτικά χαρακτηριστικά: Εκτίμηση Ελαστικότητας
 - Οικονομική ανάλυση από PROCTER & GAMBLE: α) Μη κατοχή ΔΘ - Ανταγωνιστική αγορά παρά τα υψηλά μ.α. – Αντίκρουση από ΕΑ, β) επωφελή προγράμματα εκπτώσεων – θετικά αποτελέσματα στον καταναλωτή – Αντίκρουση από ΕΑ

Σχετικές Αποφάσεις ΕΑ και ΔΕΑ

17

- ❑ **ΑΠΟΦΑΣΗ ΔΕΑ: 2458/2017:** απορρίπτει την προσφυγή της PROCTER & GAMBLE και επικυρώνει απόφαση Ε.Α. ως προς τις επιμέρους παραβατικές πρακτικές. Συγκεκριμένα κατέληξε:
 - ❑ Η PROCTER & GAMBLE κατέχει ΔΘ βάσει κριτηρίου μ.α. (σκ.8)
 - ❑ Δεν προβλέπεται ότι η ΕΑ- επί ποινή ακυρότητας - όφειλε να συντάξει οικονομική μελέτη των σχετικών επιπτώσεων στην αγορά (σκ. 24), δεδομένου μάλιστα ότι τα αποτελέσματα των σχετικών συμπεριφορών δεν είναι αναγκαίο να αποδεικνύονται (σκ. 8).
 - ❑ Η μη υιοθέτηση της κρίσης σχετικής προσκομισθείσας μελέτης αγοράς της PROCTER & GAMBLE από την ΕΑ, η οποία την συνεκτίμησε με τα υπόλοιπα στοιχεία, δεν δημιουργεί νομική πλημμέλεια (σκ. 24)
 - ❑ Ο ισχυρισμός της PROCTER & GAMBLE περί αναιτιολογήτου της απόφασης, λόγω και της μη λήψης υπόψη από την ΕΑ των οικονομικών στοιχείων που προσκόμισε, προβάλλεται αλυσιτελώς,..., αφού το παρόν Δικαστήριο, προβαίνει το ίδιο σε διαπίστωση των πραγματικών περιστατικών και διατυπώνει σε δική του κρίση .., εκτιμώντας ελευθέρως την προσκομισθείσα οικονομική έκθεση και συνεκτιμώντας την με τα υπόλοιπα στοιχεία, ... (σκ. 26)

Σχετικές Αποφάσεις ΕΑ και ΔΕΑ

18

❑ **Απόφαση ΕΑ επί της ΑΘΗΝΑΪΚΗ ΖΥΘΟΠΟΪΑ (590/2014):** απόφαση της ΕΑ με την οποία, έκρινε ότι η εταιρία ΑΘΗΝΑΪΚΗ ΖΥΘΟΠΟΪΑ, η οποία δραστηριοποιείται, κυρίως, στην παραγωγή και εμπορία προϊόντων ζύθου, καταχράστηκε τη δεσπόζουσα θέση της, κατά παράβαση των άρθρων 2 του ν. 703/77, όπως ίσχυε (νυν 2 του ν. 3959/2011), και 102 της ΣΛΕΕ. Η ΑΘΗΝΑΪΚΗ ΖΥΘΟΠΟΪΑ είχε υιοθετήσει και υλοποιούσε για μεγάλο χρονικό διάστημα, μια ενιαία και στοχευμένη πολιτική για τον αποκλεισμό και τον περιορισμό των δυνατοτήτων ανάπτυξης των ανταγωνιστών της, κυρίως, με την επιβολή αποκλειστικότητας σε επίπεδο χονδρικής και λιανικής πώλησης, αλλά και μέσω άλλων πρακτικών, οι οποίες είχαν ως σωρευτικό αποτέλεσμα τον περιορισμό του ανταγωνισμού σε επιμέρους αγορές διανομής και διάθεσης προϊόντων ζύθου.

❑ Οικονομική ανάλυση αναφορικά με την οριοθέτηση της σχετικής προϊόντικής αγοράς από ΕΑ: ανάλυση μ.α., ποσοτικά και ποιοτικά χαρακτηριστικά

❑ Διαπίστωση ΔΘ με βάση, μεταξύ άλλων, το παγιωμένο πολύ υψηλό μ.α. (Akzo), και συνεκτιμώντας το συνολικό οικονομικό και τεχνολογικό κεφάλαιο της προσφεύγουσας, τα σήματα φήμης που χρησιμοποιεί, τις οικονομίες κλίμακας που μπορεί να αξιοποιήσει, το εδραιωμένο δίκτυο πωλήσεων και διανομής της, καθώς και τα κόστη που συνεπάγονται η οργάνωση ενός εκτεταμένου ανταγωνιστικού δικτύου διανομής, και το χαρακτήρα του αναγκαίου εμπορικού εταίρου.

❑ Οικονομική ανάλυση από ΑΘΗΝΑΪΚΗ ΖΥΘΟΠΟΪΑ: τεστ στου εξίσου αποτελεσματικού ανταγωνιστή – Αντίκρουση από ΕΑ

Σχετικές Αποφάσεις ΕΑ και ΔΕΑ

19

- **ΑΠΟΦΑΣΗ ΔΕΑ: 4055/2017:** απορρίπτει την προσφυγή της ΑΘΗΝΑΪΚΗ ΖΥΘΟΠΟΙΙΑ και επικυρώνει απόφαση Ε.Α. ως προς τις επιμέρους παραβατικές πρακτικές. Συγκεκριμένα κατέληξε:
 - Η ΑΘΗΝΑΪΚΗ ΖΥΘΟΠΟΙΙΑ κατέχει ΔΘ βάσει κριτηρίου μ.α. (σκ. 7)
 - Παράβαση ΔΘ: Δεν είναι αναγκαίο να αποδειχτεί το αποτέλεσμα περιορισμού του ανταγωνισμού στην οικεία αγορά, αρκεί να αποδειχθεί ότι κατατείνει να περιορίσει τον ανταγωνισμό ή, ότι είναι ικανή ή μπορεί να έχει ένα τέτοιο αποτέλεσμα - για να διαπιστωθεί ο ενδεχόμενος καταχρηστικός χαρακτήρας συστήματος εκπτώσεων, πρέπει να εκτιμάται το σύνολο των περιστάσεων, ιδίως τα κριτήρια και ο τρόπος χορηγήσεως των εκπτώσεων, καθώς και να εξετάζεται αν οι εκπτώσεις, με τη χορήγηση πλεονεκτήματος που δεν στηρίζεται σε καμία οικονομική παροχή, η οποία να το δικαιολογεί, τείνουν να εξαλείψουν ή να περιορίσουν τη δυνατότητα που έχει ο αγοραστής να επιλέγει τις πηγές εφοδιασμού του, να παρεμποδίσουν την είσοδο των ανταγωνιστών στην αγορά, να επιβάλουν σε αντισυμβαλλομένους άνισους όρους για ισοδύναμες παροχές ή να ενισχύσουν τη δεσπόζουσα θέση νοθεύοντας τον ανταγωνισμό (σκ.7)

□ **Απόφαση ΕΑ επί της COLGATE-PALMOLIVE (610/2015):** απόφαση της ΕΑ με την οποία, έκρινε οι εταιρίες του Ομίλου COLGATE – PALMOLIVE (COLGATE-PALMOLIVE (HELLAS) A.B.E.E. και COLGATE-PALMOLIVE ΕΜΠΟΡΙΚΗ (ΕΛΛΑΣ) ΜΕΠΕ) και η μητρική εταιρία COLGATE-PALMOLIVE COMPANY (κατά πλειοψηφία) υιοθέτησαν ρήτρα απαγόρευσης παράλληλων εισαγωγών στην ελληνική επικράτεια, τόσο για τα είδη απορρυπαντικών όσο και για καλλυντικά ευρείας διανομής κατά παράβαση των άρθρων 1 του ν. 703/1977 (νυν 1 του ν. 3959/2011) και 81 ΣυνΘΕΚ (νυν 101 ΣΛΕΕ). Με την ίδια απόφαση κρίθηκε (ομοφώνως) ότι οι ως άνω (κατά πλειοψηφία και μειοψηφία αντίστοιχα) καταχράστηκαν τη δεσπόζουσα θέση που κατείχαν στην ελληνική αγορά αναφορικά με τα καθαριστικά για γυάλινες επιφάνειες (τζάμια), με τη θέσπιση και διατήρηση του συμβατικού όρου περιορισμού των παράλληλων εισαγωγών σε συμβάσεις με πελάτες τους στην εν λόγω σχετική αγορά καθαριστικών τζαμιών, κατά παράβαση των άρθρων 2 του ν. 703/1977 (νυν 2 ν. 3959/2011) και 82 ΣυνΘΕΚ (νυν 102 ΣΛΕΕ).

- Οικονομική ανάλυση αναφορικά με την οριοθέτηση της σχετικής προϊόντικής αγοράς από ΕΑ: ανάλυση μ.α. και ποιοτικά χαρακτηριστικά
- Οικονομική ανάλυση από COLGATE – PALMOLIVE: α) Μη κατοχή ΔΘ - Ανταγωνιστική αγορά παρά τα υψηλά μ.α., β) αποτελέσματα – απουσία συνάφειας μεταξύ των συμβατικών ρητών και τη διατήρηση υψηλών τιμών στην Ελλάδα.– Αντίκρουση από ΕΑ

□ Απόφαση του Ευρωπαϊκού Δικαστηρίου στην υπόθ. T-286/09, Intel κατά Επιτροπής

□ Η Ε.Επ. στην από 13.5.2009 απόφασή της κατά της Intel, είχε διαπιστώσει παράβαση της για καταχρηστική συμπεριφορά, καθώς χορηγούσε εκπτώσεις στους τέσσερις μεγαλύτερους κατασκευαστές υπολογιστών (Dell, Lenovo, HP και NEC), υπό τον όρο ότι θα καλύπτουν το σύνολο ή μέρος των αναγκών τους σε επεξεργαστές x86 από αυτή. Ομοίως, η Intel κατέβαλλε στη Media-Saturn χρηματικά ποσά υπό τον όρο ότι αυτή θα πωλεί αποκλειστικά υπολογιστές εξοπλισμένους με επεξεργαστές x86 της Intel. Κατά την Ε.Επ., οι εν λόγω εκπτώσεις και πληρωμές εξασφάλιζαν την πίστη των τεσσάρων προαναφερθέντων κατασκευαστών και της Media-Saturn, με συνέπεια να περιορίζεται κατά πολύ η δυνατότητα των ανταγωνιστών της Intel να μετέχουν στον ανταγωνισμό με βάση τα προτερήματα των επεξεργαστών x86 κατασκευής τους. Η αντίθετη στον ανταγωνισμό συμπεριφορά της Intel συνέτεινε στον περιορισμό των επιλογών των καταναλωτών, καθώς και των κινήτρων για καινοτομία, κατά την Κομισιόν, η οποία είχε αρχικά κινήσει την υπόθεση.

□ Το Γενικό Δικαστήριο της ΕΕ (ΓΔΕΕ) είχε αρχικά επικυρώσει την γνωμάτευση της Κομισιόν και το πρόστιμο, ωστόσο δεν εξέτασε το σύνολο των επιχειρημάτων που ανέπτυξε η Intel και συγκεκριμένα σχετικά για το αν και κατά πόσο όντως επηρεάστηκε ο ανταγωνισμός (as efficient competitor test)

□ Απόφαση του Ευρωπαϊκού Δικαστηρίου στην υπόθ. C-413/14, Intel κατά Επιτροπής

□ Το Δικαστήριο της ΕΕ με την από 06.09.2017 απόφασή του ανέπεμψε την υπόθεση στο Γενικό Δικαστήριο προκειμένου αυτό να εξετάσει, υπό το πρίσμα των επιχειρημάτων της Intel, την ικανότητα των επίμαχων εκπτώσεων να περιορίσουν τον ανταγωνισμό. Καθώς έκρινε ότι το κριτήριο του εξίσου αποτελεσματικού ανταγωνιστή θεωρήθηκε πραγματικά σημαντικό στο πλαίσιο της εκ μέρους της Επιτροπής εκτίμησης της ικανότητας της πρακτικής των εκπτώσεων να προκαλέσει τον εκτοπισμό των εξίσου αποτελεσματικών ανταγωνιστών από την αγορά στη συγκεκριμένη περίπτωση (σκ. 143) πλην όμως το Γενικό Δικαστήριο παρέλειψε να διενεργήσει την εξέταση αυτή και να λάβει υπόψη του, κατά την ανάλυσή του σχετικά με την ικανότητα των επίμαχων εκπτώσεων να περιορίσουν τον ανταγωνισμό, τα επιχειρήματα με τα οποία η Intel επέκρινε τα σφάλματα στα οποία υπέπεσε, κατ' αυτήν, η Επιτροπή στο πλαίσιο της εφαρμογής του κριτηρίου του εξίσου αποτελεσματικού ανταγωνιστή (147). Κατά συνέπεια, το Δικαστήριο αναιρεί την απόφαση του Γενικού Δικαστηρίου.

□ Κατά τα λοιπά, το Δικαστήριο απέρριψε τα επιχειρήματα της Intel περί ελλείψεως εδαφικής αρμοδιότητας της Κομισιόν να επιβάλει κυρώσεις για την κατάχρηση δεσπόζουσας θέσης, καθώς και περί υπάρξεως διαδικαστικών πλημμελειών που προκάλεσαν την προσβολή των δικαιωμάτων άμυνάς της.

□ Συγκριμένα το Ευρ. Δικαστήριο [παρ. 138-139] διευκρίνισε περαιτέρω ότι, στις περιπτώσεις όπου η Ε.Επ. εφαρμόζει το τεστ του εξίσου αποτελεσματικού ανταγωνιστή και όπου η εμπλεκόμενη επιχείρηση το προσκομίζει, κατά τη διάρκεια της διοικητικής διαδικασίας, ως αποδεικτικό στοιχείο ότι η υπό έρευνα συμπεριφορά, δεν ήταν δυνατό να περιοριστεί τον ανταγωνισμό και να προκαλεί τα επικαλούμενα περεμπодιστικά αποτελέσματα. Σύμφωνα με το Δικαστήριο λοιπόν, **ΕΑΝ**, σε μία απόφαση όπου ένα εκπτωτικό σύστημα κρίνεται καταχρηστικό, η Ε.Επ. εφαρμόζει τέτοια ανάλυση, τότε το ΓΔΕΕ οφείλει να εξετάσει όλα τα επιχειρήματα και την εγκυρότητα των επιχειρημάτων της Ε.Επ. (παρ. 141 επ.).

Πρόσφατες Εξελίξεις της Ευρ. Νομολογίας

23

- Post Danmark II - C-23/14: Προκειμένου να κριθεί αν σύστημα εκπτώσεων όπως το επίμαχο στην υπόθεση της κύριας δίκης, το οποίο εφαρμόζεται από επιχείρηση κατέχουσα δεσπόζουσα θέση, μπορεί να έχει εκτοπιστικό αποτέλεσμα στην αγορά, κατά παράβαση του άρθρου 82 ΕΚ, απαιτείται να ληφθούν υπόψη όλες οι περιστάσεις της συγκεκριμένης περίπτωσης, ιδίως δε τα κριτήρια και ο τρόπος χορήγησης των εκπτώσεων, το πόσο δεσπόζουσα είναι η θέση της επιχείρησης και το ποιες ακριβώς είναι οι συνθήκες ανταγωνισμού στην οικεία αγορά. Το γεγονός ότι το εν λόγω σύστημα εκπτώσεων καλύπτει το μείζον τμήμα της πελατείας στην αγορά αυτή μπορεί να αποτελεί χρήσιμη ένδειξη για τη σημασία της σχετικής πρακτικής και τον αντίκτυπό της στην αγορά, υπό την έννοια ότι ενδέχεται να ενισχύει την πιθανότητα ύπαρξης επιζήμιου για τον ανταγωνισμό εκτοπιστικού αποτελέσματος.
- Η εφαρμογή του κριτηρίου του εξίσου αποτελεσματικού ανταγωνιστή δεν αποτελεί εκ των ων ουκ άνευ προϋπόθεση για να διαπιστωθεί ότι συγκεκριμένο σύστημα εκπτώσεων είναι καταχρηστικό από την άποψη του άρθρου 82 ΕΚ. Σε μια περίπτωση, μάλιστα, όπως αυτή της υπόθεσης της κύριας δίκης, η εφαρμογή του εν λόγω κριτηρίου στερείται νοήματος.
- Το άρθρο 82 ΕΚ έχει την έννοια ότι το επιζήμιο για τον ανταγωνισμό αποτέλεσμα ενός συστήματος εκπτώσεων όπως το επίμαχο στην υπόθεση της κύριας δίκης πρέπει να είναι πιθανό, χωρίς να χρειάζεται να αποδειχθεί ότι είναι και σοβαρό ή αισθητό, προκειμένου να εμπίπτει στο πεδίο εφαρμογής της διάταξης αυτής.

Ευχαριστώ για την προσοχή σας!

Ερωτήσεις ?